

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

JAWNE

Egz. Nr 1

Tylko dla nauczycieli akademickich

Mjr dr Czesław JARECKI

CWICZENIE SPECJALISTYCZNE 117/S-Art.

**Temat: PLANOWANIE ARTYLERYJSKIEGO
PRZYGOTOWANIA I WSPARCIA ATAKU ORAZ
KIEROWANIE OGNIEM PGA**

Opracowanie metodyczne

41587

BIBLIOTEKA NARODOWA ABG WP
Archiwum Inwestycji i Dokumentacji Specjalnych
Ks ewid.

WARSZAWA

STYCZEN

1980

0405

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERYI

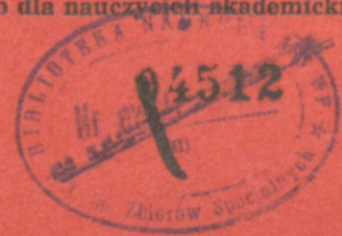
JAWNE

Egz. Nr 1

Tylko dla nauczycieli akademickich

Mjr dr Czesław JARECKI

CWICZENIE SPECJALISTYCZNE 117/S-Art.

**Temat: PLANOWANIE ARTYLERYJSKIEGO
PRZYGOTOWANIA I WSPARCIA ATAKU ORAZ
KIEROWANIE OGNIEM PGA
Opracowanie metodyczne**

41587

BIBLIOTEKA NAUKOWA ABG WP
Archiwum Dowództwa Wojsk Specjalnych
Na ewid. _____

WIBLIOTEKA NAUCZYWA 1971
Instytut Nauk Wojskowych
04/587

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

Opis załączników

1. Szkic na kalce nr 598/034/4 na 1 ark.
Położenie wojsk własnych i wiad.o nplu o 14.30 2.3.
00 027K0
000000
2. Szkic na kalce nr 598/035/2 na 1 ark.
Położenie wojsk własnych i wiad.o nplu o 15.30 2.3.
3. Mapa nr skład.map 075717 skala 1 : 50 000 na 10 ark.
Plan przeprowadzenia ćwiczenia nr 117/S art. /część graficzna/.

KATEDRA TAKTYKI WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

Egz.nr.....1

ZATWIERDZAM
SZEFE KATEDRY TWRIA

cz.p.o. pfr dr Jerzy NAROJCZYK

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

Tylko dla nauczycieli akademickich

Rok akademicki 1989/1990

Mjr dr Czesław JARECKI

ĆWICZENIE SPECJALISTYCZNE NR 117/S-Art.
=====

Temat: "Planowanie artyleryjskiego przygotowania i wsparcia ataku oraz kierowanie ogniem PGA"

Opracowanie metodyczne

Układ opracowania

1. Plan przebiegu ćwiczenia
2. Myśl przewodnia ćwiczenia.
3. Opracowanie metodyczne.
4. Założenie nr 1.
5. Założenie nr 2.
6. Informacja nt. "Użycie artylerii podczas natarcia w górach"

PLAN PRZEBIEGU ĆWICZEŃ

Czas astronomiczny i miejsce zajęć	Czas operacyjny i miejsce /rejon/ działania	Treść przerabianych zagadnień
1	2	3
Od 15.30 2.03 do 22.00 2.03 sala wykładowa	Od 15.30 2.03 do 4.00 3.03 SD 6 pz SD 8 pa	I. Organizacja działań bojowych artylerii 6 pz. 1. Wytyczne dowódcy 6 pz do przygotowania pozycji użycia artylerii. 2. Wypracowanie koncepcji użycia artylerii i złożenie meldunku przez dowódcę PGA-6 i szefa artylerii 6 pz. 3. Opracowanie planu rekonesansu. 4. Planowanie działań bojowych artylerii 6 pz
Od 9.00 3.03 do 11.00 3.03 punkt pracy nr 1 wzg. 385,6 na pñn.-wsch. od SZALEJOWA GÓRNEGO	6.30 3.03 SDO dowódcy PGA-6 PO dowódcy 6 pz	II. Prowadzenie rekonesansu przez dowódcę PGA-6 i szefa artylerii 6 pz. 1. Udział w rekonesansie dowódcy 6 pz. 2. Prowadzenie rekonesansu przez dowódcę, PGA-6. 3. Prowadzenie rekonesansu przez szefa artylerii 6 pz

1	2	3
<p>Od 10.00 3.03 do 11.00 3.03 punkt pracy nr 1 wzg. 385,6 na pñn.-wsch. od SZALEJOWA GÓRNEGO</p>	<p>Od 7.30 3.03 do 8.30 3.03 SDO dowódcy PGA-6 PO dowódcy 6 pz</p>	<p>III. Kierowanie ogniem przez dowódcę PGA-6 i szefa artylerii 6 pz w czasie APA i AWA.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Postawienie zadań podległym pododdziałom - wskazanie celów w terenie. 2. Kierowanie ogniem podczas APA i AWA
<p>Od 12.00 3.03 do 13.30 3.03 punkt pracy nr 2 pkt. 512,1 na pñn.-wsch. od SZCZYTNEJ</p>	<p>Od 13.00 3.03 do 14.00 3.03 SDO dowódcy PGA-6 PO dowódcy 6 pz</p>	<p>IV. Organizacja działań i kierowanie ogniem artylerii 6 pz podczas odpiernia kontrataku nieprzyjaciela.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wytyczne dowódcy 6 pz do organizacji użycia artylerii. 2. Wypracowanie koncepcji użycia artylerii przez dowódcę i sztab PGA-6 oraz szefa artylerii 6 pz. 3. Postawienie zadań bojowych /zarządzenia i rozkazy/. 4. Kierowanie ogniem artylerii 6 pz podczas odpiernia kontrataku.

1	2	3
<p>Od 15.30 3.03 do 22.00 3.03 sala wykładowa.</p>	<p>Od 14.30 3.03 do 15.30 3.03 SDO dowódcy PGA-6 SD PGA-6 PO dowódcy 6 pz</p>	<p>V. Organizacja działań artylerii 6 pz podczas przygotowania wejścia do walki OW 6 pz.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wytyczne dowódcy 6 pz. 2. Wypracowanie koncepcji użycia artylerii 6 pz przez dowódcę PGA-6 i szefa artylerii 6 pz. 3. Złożenie meldunku dowódcy 6 pz. 4. Planowanie działań artylerii 6 pz. 5. Opracowanie zarządzeń i rozkazów. 6. Rozwiązanie problemów współdziałania artylerii 6 pz z desantem taktycznym
<p>Od 9.30 4.03 do 11.30 4.03 punkt pracy nr 3 wzg. 606,1 DUSZNIKI ZDRÒJ</p>	<p>Od 14.30 3.03 do 15.30 3.03 SDO dowódcy PGA-6 PO dowódcy 6 pz</p>	<p>VI. Kierowanie ogniem artylerii 6 pz podczas przygotowania wejścia do walki i wsparcia działań OW 6 pz.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Postawienie zadań bojowych. 2. Organizacja współdziałania przez dowódcę 6 pz /fragment/. 3. Kierowanie wykonaniem postawionych zadań bojowych /podawanie komend i sygnałów/.

1	2	3
Od 12.00 4.03 do 13.00 4.03 punkt pracy nr 4 LEWIN KŁODZKI	Od 17.00 3.03 do 17.30 3.03 / SDO dowódcy PGA-6 PO dowódcy 6 pz	VII. Organizacja wsparcia działań OW 6 pz i współdziałania z desantem taktycznym. 1. Organizacja wykonania ognia w celu wsparcia walki OW. 2. Postawienie zadań ogniowych 3. Wsparcie działania desantu taktycznego - współdziałanie w czasie połączenia się OW z desantem taktycznym.

MYŚL PRZEWODNIA ĆWICZENIA

=====

I. TEMAT: PLANOWANIE ARTYLERYJSKIEGO PRZYGOTOWANIA I WSPARCIA
ATAKU ORAZ KIEROWANIE OGNIEM PGA"

II. CELE SZKOLENIOWE:

Uczyć i doskonalić umiejętności słuchaczy w zakresie:

- planowania i organizacji działań bojowych artylerii pułku w natarciu z wyeksponowaniem pracy w terenie;
- opracowania podstawowych dokumentów bojowych;
- wydawania rozkazów i zarządzeń bojowych;
- Kierowania ogniem PGA i artylerii pułkowej;
- organizacji współdziałania artylerii z pododdziałami zmehanizowanymi i czołgów;
- uwzględniania specyficznych warunków terenu górzystego w organizacji działań bojowych artylerii.

III. ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE:

1. Wypracowanie koncepcji użycia artylerii pułku w natarciu z rejonów wyjściowych położonych w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.
2. Planowanie działań bojowych artylerii pułku.
3. Rekonesans dowódcy PGA i szefa artylerii pułku.
4. Kierowanie ogniem artylerii w okresie APA i AWA.
5. Organizacja działań bojowych artylerii pułku i kierowanie ogniem w ramach wsparcia nacierających wojsk podczas walki w głębi obrony nieprzyjaciela.

IV. METODA: Jednostronne, jednoszczeblowe ćwiczenie dowódczo-sztabowe na mapach w terenie.

V. REJON ĆWICZENIA: KLÓDZKO, DUSZNIKI ZDRÓJ, KUDOWA ZDRÓJ.

VI. CZAS TRWANIA ĆWICZENIA: 2 dni /12 godzin szkoleniowych/

VII. WARUNKI ORGANIZACJI ĆWICZENIA:

1. Ćwiczenie oparte jest na jednym tle taktyczno-operacyjnym opracowanym dla ćwiczeń z taktyki ogólnej.
2. Zagadnienia szkoleniowe realizowane będą w ciągu jednego dnia czasu operacyjnego.
3. Działania prowadzone są bez stosowania broni jądrowej w warunkach gotowości obu stron do jej użycia.
4. Głębokość zadania dnia dla dywizji wynosi: ok. 22 km, dla ćwiczącego 6 pz - 8-14 km, średnie tempo natarcia: 2-2,5 km/godz.
5. Natarcie pułku prowadzone jest w warunkach odsłoniętego lewego skrzydła.

VIII. SKŁAD STRON

1. "Zachodni": 2KA /NZ/ w składzie: 4 DPZmot, 10 DPanc, 1 DPG, 250 d "L", 200 pa.
  - 4 DPZmot w składzie: 10, 11 BPZmot, 12 BPanc;
  - 1 DPG w składzie: 22, 23 BPG, 24 BZ;
  - ukompletowanie w 4 DPZmot i 1 DPG średnio 85 % w ludziach i sprzęcie.
2. "Wschodni": 8 DZ w składzie 5,6,7 pz /czasowo bez 8 pcz/, 8 dar, 8 pa, 8 drt, 8 dappanc
  - stan ukompletowania ćwiczącego 6 pz: w ludziach 85 %, w sprzęcie 88 %.

IX. POŁOŻENIE OGÓLNE I ZAMIAR STRON:

1. "Zachodni"
  - 4 DPZmot /NZ/ otrzymała zadanie załamania natarcia "Wschodnich" w oparciu o góry BARDO i RYCHLEBSKIE zapewniając tym

samym możliwością manewru 10 DPanc i 1 DPG. Do wykonania tego zadania dowódca dywizji zamknął dwoma brygadami w pierwszym rzucie dogodnie przejścia w górach BARDZKICH i RACHLEBSKICH, wzmacniając obronę zaporami minowymi i niszczeniami. W wyniku zdecydowanego natarcia "Wschodnich" obrona 4 DPZmot została przełamana. Dowódca 4 DPZmot zdecydował załamać natarcie 8 DZ "Wschodnich" w oparciu o kolejną dogodną rubież gór STOŁOWYCH i BYSTRZYCKICH.

2. "Wschodni"

8 DZ otrzymała zadanie: "Przełamać obronę 10 BPZmot nieprzyjaciela na kierunkach: BARDO, WOJBÓRZ i ŻŁOTY STOK, KŁODZKO, w zadaniu bliższym wyjść na zachodnie stoki gór BARDO i RYCHLEBSKIE, w zadaniu następnym opanować KOTLINĘ KŁODZKĄ, osłaniając częścią sił lewe skrzydło". Realizując to zadanie 8 DZ przełamała obronę nieprzyjaciela w nakazanych kierunkach i kontynuując natarcie dwoma pułkami w pierwszym rzucie została zatrzymana na rubieży: NOWA RUDA, WAMBIERZYCE, POLANICA ZDRÓJ. Dowódca dywizji zamierza w godzinach rannych 3.03 wznowić natarcie dwoma pułkami w pierwszym rzucie w kierunku: BOŻKÓW, BROUMCV i KŁODZKO, KUDOWA ZDRÓJ, w zadaniu bliższym rozbić pozostałe siły 10 BPZmot i opanować rubież: TEUMACZÓW, RADKÓW, DUSZNIKI ZDRÓJ, w zadaniu dnia siłami głównymi pułków pierwszego rzutu i desantem taktycznym opanować Broumow i węzeł dróg zach. LEWIN KŁODZKI, częścią sił jednego pułku osłonić lewe skrzydło dywizji.

OPRACOWANIE METODYCZNE

WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO-METODYCZNE

Ćwiczenie realizowane jest podczas obozu zimowego. Ogólne tło operacyjno-taktyczne przyjęto takie jak do ćwiczeń nr 108/D, 109/D i 110/S-Ogóln. z taktyki ogólnej.

Przed wyjazdem na obóz zimowy należy słuchaczom podać skład zespołów oraz w czasie nauki własnej przerobić teoretycznie problematykę użycia artylerii podczas natarcia w górach. Do ćwiczenia wyznaczyć dwa równoległe zespoły w składzie:

- dowódca 6 pz;
- starszy oficer operacyjny 6 pz;
- dowódca PGA-6;
- szef sztabu PGA-6 /tylko w I zespole/;
- starszy oficer operacyjny;
- starszy oficer rozpoznawczy;
- szef artylerii 6 pz;
- pomocnik szefa artylerii 6 pz.

W dniu rozpoczęcia ćwiczenia w godzinach popołudniowych słuchacze pobierają mapy, założenia i wrysowują wyjściową sytuację taktyczną / syt. na 15.30 2.03/. Wypracowanie koncepcji użycia artylerii i planowanie działań bojowych przerabiane będzie na sali wykładowej /w założeniu SD 6 pz i 8 pa/ w godzinach popołudniowych 2 i 3.03, natomiast rekonesans, stawianie zadań i praktyczne kierowanie działaniem pododdziałów w toku walki rozgrywane będzie w terenie w dniach 3 i 4.03 w godzinach przedpołudniowych. Punkty pracy, porównanie czasu astronomicznego i operacyjnego oraz przerabiane problemy przedstawiono w tabeli na s. 3-6.

Dojazdy i przejazdy na kolejne punkty pracy zgodnie z planem kierownictwa obozu, stąd też w planie uwzględniono jedynie efektywny czas pracy na poszczególnych punktach pracy. Omówienie ćwiczenia należy przeprowadzić po zakończeniu wszystkich ćwiczeń pro-

wadzonych na obozie zimowym wg. planu Wydziału Wojsk Lądowych.

PRZEBIEG ĆWICZENIA

I. Organizacja działań bojowych artylerii 6 pz.

1. Wytyczne dowódcy 6 pz do przygotowania propozycji użycia artylerii.

Kierownik ćwiczenia nakazuje dowódcy 6 pz przygotować i wydać wytyczne dla dowódcy PGA i szefa artylerii pułku. W celu usprawnienia przygotowania wytycznych należy uzgodnić ze słuchaczem występującym w roli dowódcy 6 pz decyzję do natarcia.

Proponowana decyzja dowódcy 6 pz w syt. na 15.30 2.03.

Uderzeniem sił głównych pułku w kierunku SZALEJÓW GÓRNY, POLANICA ZDRÓJ, SZCZYTNA przełamać obronę nieprzyjaciela i rozbić 101 bpzmot w rej. KAMIENIEC, POLANICA ZDRÓJ, STARY WIELISŁAW. Oddziałami obejścia wyjść na tyły nieprzyjaciela w kierunkach: BATORÓW, SZCZYTNA i WOŁOWA GÓRA, BYSTRA, nie dopuścić do organizacji obrony przejścia między górami STOLOWYMI i BYSTRZYCKIMI. Wykorzystując działania oddziałów obejścia, siłami głównymi wyjść na rubież BATORÓW, SZCZYTNA, BOBROWNIKI NOWE, po czym wprowadzając drugi rzut nacierać w kierunku: SZCZYTNA, LEWIN KŁODZKI. Kierunek głównego uderzenia: ROSZYCE, SZALEJÓW, SZCZYTNA.

Ugrupowanie pułku w dwa rzuty.

W tym celu:

- a/. 3 bp z kcz przełamuje obronę nieprzyjaciela w kierunku: płn. ROSZYCE, WOLANY, SZCZYTNA. Oddział obejścia uderza w kierunku: BATORÓW, SZCZYTNA;
- b/. 1 bp z bh przełamuje obronę nieprzyjaciela w kierunku: płd. ROSZYCE, ndl. WOLANY, POLANICA ZDRÓJ, BYSTRA. Oddział obejścia uderza w kierunku: WOŁOWA GÓRA, BYSTRA;
- c/. 2 bp - drugi rzut pułku w gotowości wejścia do walki z rubieży: las płd.-wsch. SZCZYTNA /8800/, pkt. 525,3 /8701/ w kierunku: SZCZYTNA, LEWIN KŁODZKI;
- d/. bcz /bez kcz/ - odwód pułku.

Wobec posiadania znacznej ilości czasu na organizację na organizację natarcia należy ukierunkować słuchaczy na złożenie pełnego meldunku przez szefa artylerii i dowódcę PGA. Kierownik ćwiczenia ocenia formę i treść wytycznych wydanych przez dowódcę 6 pz.

2. Wypracowanie koncepcji użycia artylerii przez dowódcę PGA i szefa artylerii 6 pz.

W zagadnieniu tym wyegzekwować od słuchaczy:

- od dowódcy PGA i szefa artylerii - złożenie pełnych meldunków;
- od szefa sztabu PGA przedstawienia koncepcji organizacji pracy sztabu /kalkulacja czasu/ i wytyczne do organizacji rozpoznania;
- od oficerów sztabu i pomocnika szefa artylerii pz - uzasadnienie wybranych rozwiązań
- od starszego oficera rozpoznania - zarządzenie do rozpoznania
- od dowódcy 6 pz - reakcję na formę i treść składanych meldunków oraz dodatkowe pytania /jeżeli meldunki nie będą wystarczająco szczegółowe/.

Po ocenie wypracowanej koncepcji kierownik ćwiczenia zezwala na przystąpienie do planowania działań bojowych.

3. Opracowanie planu rekonesansu.

Plan rekonesansu winien być opracowany zgodnie z wytycznymi szefa sztabu i szefa artylerii przez starszego oficera operacyjnego grupy i pomocnika szefa artylerii. Kierownik ćwiczenia powinien sprawdzić realność jego realizacji w warunkach ćwiczenia.

4. Planowanie działań bojowych artylerii 6 pz.

W ramach tego zagadnienia słuchacze powinni wykonać:

a/. dowódca i sztab PGA:

- mapę kierowania ogniem PGA z legendą;
- tabelę ognia;
- mapę roboczą starszego oficera rozpoznawczego;

b/. Szef artylerii i pom. szefa artylerii 6 pz:

- mapę działań bojowych artylerii pułkowej i batalionowej;
- szkic ognia dział /wyrzutni, czołgów/ wdzielonych do strzelania na wprost;

c/. Wszyscy oficerowie powinni się przygotować do prowadzenia rekonesansu, wydania rozkazów i zarządzeń oraz kierowania podległymi pododdziałami artylerii.

Kierownik ćwiczenia sprawdza formę i treść wykonanych dokumentów.

II. Prowadzenie rekonesansu przez dowódcę PGA-6 oraz szefa artylerii 6 pz

Pracę na punkcie należy poprzedzić orientacją topograficzną i taktyczną, wyznaczając do tego : starszego oficera rozpoznawczego PGA-6, starszego oficera operacyjnego 6 pz i starszego oficera operacyjnego PGA-6.

1. Udział w rekonesansie dowódcy 6 pz.

W tym zagadnieniu dowódca 6 pz angażując starszego oficera rozpoznawczego udokładnia zadania artylerii w terenie i rozwiązuje problemy współdziałania artylerii z pododdziałami pułku. W tym celu powinien udokładnić i wskazać:

- przebieg przedniego skraju obrony nieprzyjaciela;
- położenie jego plutonowych punktów oporu i środków ogniowych;
- zadania artylerii strzelającej z zakrytych SO i na wprost;
- wspólne dozory;
- rubież ataku i bezpieczeństwa od wybuchów własnych pocisków
- sygnały wywołania, przeniesienia i przerwania ognia.

2. Prowadzenie rekonesansu przez dowódcę PGA-6 i szefa artylerii 6 pz.

W czasie prowadzenia rekonesansu w tej sytuacji taktycznej dowódca PGA powinien wskazać:

- zarys przedniego skraju obrony nieprzyjaciela;
- rozmieszczenie jego punktów oporu i środków ogniowych, a zwłaszcza tych, do których pododdziały grupy mają prowadzić ogień;
- zadania bojowe batalionów, sposób podejścia i rozwijania się do ataku;
- zadania bojowe grupy;
- sygnały.

Szef artylerii 6 pz prowadząc rekonesans powinien wskazać:

- cele do zniszczenia ogniem na wprost;
- sposób, czas i kolejność niszczenia poszczególnych celów;
- sposób zajęcia SO przez środki ogniowe wyznaczone do strzelania na wprost;

- zadania ogniowe artylerii pułkowej i batalionowej;
- sygnały.

Kierownik ćwiczenia winien zwrócić uwagę na dokładne sprecyzowanie położenia omawianych elementów w terenie i zrozumienie ich położenia przez biorących udział w rekonesansie.

III. Kierowanie ogniem przez dowódcę PGA-6 i szefa artylerii 6 pz w czasie APA i AWA.

Zagadnienie to przerabiane będzie na tym samym punkcie pracy co rekonesans.

1. Postawienie zadań podległym pododdziałom.

- dowódca 6 pz wydaje rozkaz bojowy w części dotyczącej artylerii;
- dowódca PGA-6 stawia zadania bojowe dla podległych pododdziałów na okres APA i AWA;
- szef artylerii wydaje zarządzenie bojowe dla środków wyznaczonych do strzelania na wprost.

2. Kierowanie ogniem podczas APA i AWA.

Obok podania przez dowódcę PGA i szefa artylerii ustalonych sygnałów do wykonania APA i przejścia do AWA podać krótkie założenie taktyczne zmuszające dowódcę 6 pz do postawienia dodatkowego zadania /zadań/ dla artylerii. Stosownie do tego dowódca PGA powinien przygotować komendę do otwarcia ognia i postawić zadanie ogniowe dla grupy. Od szefa artylerii wyegzekwować sprecyzowanie sposobu działania OPpanc po wykonaniu zadań ogniowych w czasie APA /zarządzenie-sygnał do dalszego działania/.

IV. Organizacja działań i kierowanie ogniem artylerii 6 pz podczas odpierania kontrataku nieprzyjaciela.

Po przybyciu na punkt pracy pozostawić oficerom ok. 10 min. czasu na samodzielną orientację topograficzną. Do przeprowadzenia orientacji wyznaczyć pomocnika szefa artylerii 6 pz. Następnie należy podać czas operacyjny /13.00 3.03/ i przekazać aktualny stan i położenie 6 pz i artylerii. Z dowódcą 6 pz uzgodnić decyzję do odparcia kontrataku i dalszych działań.

Proponowana decyzja dowódcy 6 pz w sytuacji na 13.00 3.03.

Załamac kontratak nieprzyjaciela siłami 3 bp i OPpanc pułku. Wprowadzając do walki II rzut pułku rozwijać natarcie w kierunku: SZCZYTNA, LEWIN KŁODZKI przenosząc kierunek

głównego uderzenia na lewe skrzydło.

W tym celu:

- 3 bp siłami głównymi odpiera kontratak nieprzyjaciela z miejsca przechodząc do obrony na rubieży: skraj lasu /8902/, rozwidlenie dróg /8802/, G. KOKOČKO /8801/. Oddziałem obejścia uderza na tyły kontratakującego nieprzyjaciela w kierunku: BATORÓW, SZCZYTNA;
- 1 bp likwiduje nieprzyjaciela w wąwozie wsch. BYSTRA;
- 2 bp wykorzystując powodzenie lewego skrzydła 3 bp wchodzi do walki i ściga nieprzyjaciela w kierunku: SZCZYTNA, DUSZNIKI ZDRÓJ;
- bcz /bez kcz/ - drugi rzut pułku w gotowo ści wejścia do walki w kierunku: DUSZNIKI ZDRÓJ, LEWIN KŁODZKI.

1. Wytyczne dowódcy 6 pz do organizacji użycia artylerii.

Zwrócić uwagę na związek sprecyzowanie wytycznych w warunkach ograniczonego czasu. Po wydaniu wytycznych pozostawić słuchaczom ok. 10 min czasu na sprecyzowanie koncepcji użycia artylerii.

2. Wypracowanie koncepcji użycia artylerii przez dowódcę i sztab PGA oraz szefa artylerii 6 pz.

Dowódca PGA i szef artylerii powinni złożyć propozycje /meldunki/ użycia artylerii do odparcia kontrataku nieprzyjaciela. Kierownik ćwiczenia nakazuje uzasadnić wybrane fragmenty przyjętego rozwiązania.

3. Postawienie zadań bojowych.

Po zatwierdzeniu przedstawionej koncepcji użycia artylerii przez dowódcę 6 pz żądać:

- od dowódcy PGA postawienia zadań dla grupy;
- od szefa artylerii pz zarządzenia do rozwinięcia OPpanc;
- od oficerów sztabu i pomocnika szefa artylerii - uzasadnienia przyjętych rozwiązań /w razie potrzeby/.

4. Kierowanie ogniem artylerii 6 pz podczas odpiierania kontrataku.

Podać sytuację która zmusi do wykonania nieplanowego zadania ogniowego przez dowódcę PGA-6 i artylerię pułkową /obezwładnienie pl. mózdzierzy i wykonanie SOZ przez bH i bM 3 bp/.

Na zakończenie sprawdzić i ocenić umiejętności pracy na mapach w terenie /sposób graficznego odzwierciedlenia rozwiązywanych problemów/.

V. Organizacja działań artylerii 6 pz podczas przygotowania wejścia do walki OW 6 pz.

Do tego zajęcia oficerowie pobierają założenie nr 2 z kalką - sytuacja na 14.30 3.03. Na początku pozostawić słuchaczom ok. 1 godziny czasu na zapoznanie się z założeniem i wrysowanie sytuacji na mapę.

1. Wytyczne dowódcy 6 pz .

Podstawą do sprecyzowania wytycznych przez dowódcę 6 pz może być decyzja podjęta samodzielnie przez słuchacza występującego w tej roli. W wypadku stwierdzenia jej nieprzydatności do rozwiązywania założonych problemów użycia artylerii przedstawić decyzję zamieszczoną niżej.

Proponowana decyzja dowódcy 6 pz w sytuacji na 14.30 3.03.

Wykorzystując działanie desantu taktycznego siłami głównymi rozwijać natarcie w kierunku: DUSZNIKI ZDRÓJ, LEWIN KŁODZKI. Częścią się rozbić pozostałą część kontratakującego bpg nieprzyjaciela. Do końca dnia połączyć się z desantem taktycznym i opanować nakazaną rubież.

W tym celu:

- 3 bp rozbija pozostałe siły bpg nieprzyjaciela i przechodzi do pościgu w kierunku: ŁĘŻYCE, G. PTAK /9395/;
- 2 bp rozbija nieprzyjaciela przed frontem natarcia, zabezpiecza wejście do walki OW - bcz w kierunku z opanowanej rubieży, po czym naciera w kierunku: DUSZNIKI ZDRÓJ, LEWIN KŁODZKI;
- 1 bp rozbija nieprzyjaciela w rejonie L. BOBROWNIKI, WOLA GÓRA, G. KSIEŻÓWKA po czym ześrodkowuje się w rejonie: DOLINA, /wył./ DUSZNIKI ZDRÓJ, pkt. 525,3 /8701/ w gotowości do działania jako drugi rzut pułku;
- bcz /bez kcz/ z kp - OW pułku, wchodzi do walki w kierunku: DOLINA, SŁOSZÓW, po czym działając w kierunku: TRZMIELE, LEWINÓW KŁODZKI połączy się z desantem taktycznym i przechodzi do obrony na rubieży: JERZYKOWICE WIELKIE, Zakł. Włókiennicze, wsch. KUDOWA ZDRÓJ;

Zwrócić uwagę na to czy wytyczne dowódcy pułku stanowią dostateczną podstawę do właściwego rozwiązania problemów użycia podległych pododdziałów.

2. Wypracowanie koncepcji użycia artylerii 6 pz przez dowódcę PGA-6 i szefa artylerii 6 pz.

Dowódca PGA powinien wykorzystując podległych oficerów sztabu opracować meldunek dotyczący proponowanego sposobu

przygotowania wejścia do walki bcz. Szef artylerii winien przygotować meldunek dotyczący koncepcji zniszczenia środków przeciwpancernych nieprzyjaciela na kierunku wejścia do walki bcz. W tym etapie oficerowie pracują samodzielnie bez ingerencji kierownika ćwiczenia.

3. Złożenie meldunku dowódcy 6 pz.

Kierownik ćwiczenia wysłuchuje meldunków dowódcy PGA i szefa artylerii kolejno dwóch ćwiczących zespołów. Ocenia je wskazując rozwiązania bardziej racjonalne. Do uzasadnienia wybranych elementów przyjętych rozwiązań wyznaczyć oficerów sztabu i pomocników szefów artylerii 6 pz.

4. Planowanie działań bojowych artylerii 6 pz.

Poszczególni oficerowie powinni uzupełnić obowiązujące dokumenty bojowe i przygotować się do wydanie rozkazów i zarządzeń dla podległych pododdziałów /w terenie/. Starsi oficerowie operacyjni i pomocnicy szefów artylerii pz powinni przygotować dobowy meldunek bojowy wg. stanu na 14.30 3.03.

5. Rozwiązywanie problemów współdziałania artylerii 6 pz z desantem taktycznym.

Do rozwiązania tego problemu wyznaczyć starszego oficera operacyjnego I zespołu. Jego obowiązki będzie wykonywał w tym czasie osobiście szef sztabu. Rozwiązanie problemu powinno się sprowadzić do sformułowania koncepcji wykonania zadań przez artylerię sił głównych na korzyść desantu taktycznego podczas zbliżenia się na zasięg ognia a także do propozycji udziału oficerów artylerii /z odpowiednimi środkami/ w desancie.

VI. Kierowanie ogniem artylerii 6 pz podczas przygotowania wejścia do walki i wsparcia działań OW pułku.

Na wstępie pozostawić słuchaczom ok. 10 min. czasu na osobistą orientację a następnie wyznaczyć szefa artylerii I i II zespołu do przeprowadzenia orientacji topograficznej i taktycznej dla ćwiczących zespołów.

1. Postawienie zadań bojowych.

Dowódca PGA stawia zadania dla grupy /ze wskazaniem w terenie/. Do postawienia zadań dla OPpanc wyznaczyć pomocnika szefa artylerii II zespołu.

Zwrócić szczególną uwagę na sposób stawiania zadań dla dywizjonu, który zostanie przydzielony do OW.

2. Organizacja współdziałania przez dowódcę 6 pz.

W tym zagadnieniu wyeksponować głównie konieczność określenia przez dowódcę pułku czasu otwarcia ognia, stosownie do potrzeb osłony podchodzącego OW wynikających z warunków terenowych.

3. Kierowanie wykonaniem postawionych zadań bojowych /podawanie komend i sygnałów/.

Kierownik ćwiczenia zwraca uwagę na to, że sygnał do otwarcia ognia musi być podany przez dowódcę 6 pz, który orientuje się w położeniu OW w stosunku do nieprzyjaciela. Wyegzekwować od poszczególnych dowódców i szefów komendy ogniowe, oceniając ich poprawność i realność w warunkach ćwiczenia.

VII. Organizacja wsparcia działań OW 6 pz i współdziałania z desan-
tem taktycznym.

Przerabianie zagadnienia rozpocząć od orientacji topograficznej. Następnie podyktować oficerom sytuację na 17.00 3.03. Po wrysowaniu sytuacji na mapy pozostawić oficerom ok. 15 min. czasu na osobistą ocenę sytuacji. Wyznaczyć starszych oficerów rozpoznawczych do wystąpienia w roli dowódcy dywizjonu przydzielonego do OW. Starszego oficera operacyjnego 6 pz wyznaczyć do wystąpienia w roli dowódcy OW.

1. Organizacja wykonania ognia i manewru w celu wsparcia walki OW.

Dowódca 6 pz, bez uprzednich wytycznych, powinien żądać: - meldunku o możliwości artylerii sił głównych wykonania zadań ogniowych na korzyść OW.

Dowódca OW powinien żądać przedstawienia możliwości użycia przydzielonego dywizjonu artylerii /od dowódcy dywizjonu/. Starszy oficer operacyjny I zespołu wyznaczony do desantu powinien w tym czasie sprecyzować zadania ogniowe na korzyść desantu.

2. Postawienie zadań ogniowych.

Dowódca 6 pz powinien sprecyzować zadania w celu wykonania ognia na rzecz OW. Wyegzekwować komendy ogniowe od dowódcy PGA /również zarządzenie do wykonania w razie potrzeby niezbędnego manewru/. Sprawdzić umiejętność wydawania komend przez oficerów występujących w roli dowódców dywizjonów.

3. Wsparcie działania desantu taktycznego - współdziałanie w czasie połączenia się z OW z desantem taktycznym.

W tym zagadnieniu wyeksponować sprecyzowanie zadań ognio-
wych na rzecz desantu przez przedstawiciela FGA wyznaczonego
do desantu /oficer operacyjny I zespołu/ i ocenę możliwości
wykonania tych zadań. Zwrócić uwagę na organizację łączności
z desantem.

OPRACOWAŁ:

mjr dr Czesław JARECKI

SPRAWDZIŁ:

płk dypl. Tadeusz RISS

Załączniki:

nr 1 Założenie nr 1.

nr 2 Założenie nr 2.

nr 3 Informacja nt. "Użycie artylerii podczas natarcia
w górach".

nr 4 Plan przeprowadzenia ćwiczenia /część graficzna
na mapie/.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA TAKTYKI WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

ZATWIERDZAM

SZEF KATEDRY TWRIART

cz.p.o. płk dr Jerzy NAROJCZYK

~~OD UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO~~

~~TAJNE~~

Egz. nr.....

Mjr dr Czesław JARECKI

Załącznik nr 1
do oprac metod.

ĆWICZENIE SPECJALISTYCZNE NR 117/S-Art.

PLANOWANIE ARTYLERYJSKIEGO PRZYGOTOWANIA I WSPARCIA ATAKU
ORAZ KIEROWANIE OGNIEM PGA

ZAŁOŻENIE NR 1

Mapy 1:50 000

M-33-57-A,B,C,D

M-33-58-A,B,C,D

M-33-59-A,C

I

1. 4 DPZmot /NZ/ mimo uporczywej obrony nie zdołała utrzymać rubieży gór BARDZKICH i RYCHLEBSKICH. Wykorzystując dogodne rubieże terenowe nieprzyjaciel dąży do osłabienia tempa natarcia "Wschodnich" i ostatecznego ich zatrzymania na rubieży: NOWA RUDA, ŚCINAWKA DOLNA, SZALEJÓW GÓRNY, GÓRY BYSTRZYCKIE.
10 BPZmot prowadząc działania opóźniające na kierunku: KŁODZKO, WOLANY znajduje się w położeniu - szkic sytuacji na 15.30 2.03.
2. 8 DZ /5,6,7 pz, czasowo bez 8 pcz, 8 pa, 8 drt, 8 dppanc, 8 dar/ po przełamaniu obrony nieprzyjaciela na wschodnich stokach GÓR BARDZKICH pomyślnie rozwijała natarcie, likwidując opór na kolejnych rubieżach terenowych. Natarcie dywizji słabnie.
  - 7 pz po przełamaniu obrony nieprzyjaciela w rejonie BARDA rozwijał natarcie wychodząc w KOTLINĘ KŁODZKĄ, na kierunku BARDO, MEYNÓW.
  - Do 14.00 wykorzystując działanie OPpanc dywizji załamał kontratak dppanc nieprzyjaciela zmuszając go do wycofania się w kierunku RADKOWA.
  - 5 pz kończy likwidację okrążonych sił 102 bpzmot w rejonie na płn.-wsch od ŁADKU ZDROJU.
3. 6 pz z 8 pa i 3 bappanc z 8 dappanc głównymi siłami opanował rubież: RUSZOWICE /9310/, ROSZYCE /9112/, SZALEJÓW DOLNY /8912/, KROSNOWICE /8414/.
Szczegółowe położenie pododdziałów - szkic.

II

1. Stan i położenie artylerii 6 pz na 15.30 2.03.:
  - a/. bH 6 pz przydzielona do 1 bp na SO płd.-wsch. STARY WIELISZAW DOLNY. Dowódca baterii przy dowódcy batalionu. Stan amunicji 0,3 jo.
  - b/. Dppanc 6 pz - OPpanc pułku zatrzymana czołem kolumny przy skrzyżowaniu dróg na zach. od KŁODZKA. Stan amunicji - pełne zapasy ruchome.
  - c/. 3 bappanc zatrzymana na drodze czołem przy skrzyżowaniu /8916D/ateria posiada pełny zapas ruchomy amunicji.
  - d/. PGA-6 - 8 pa:
    - dowódca i sztab PGA-6 znajdują się na SD 6 pz rozwiniętym w rejonie skrzyżowania dróg /8916/. SDO 8 pa przewidziane

jest na wzgórzu 385,6 /9011/;

- 2/8 pa wspiera natarcie 2 batalionu. 5 ba na SO płu. SZALEJÓW DOLNY, pozostałe baterie w marszu czołem kolumny przy skrzyżowaniu dróg /9018/. Dowódca dywizjonu na SDO w rej. skrzyż. dróg /9312D/. Dywizjon posiada 0,35 jo amunicji;
- 1/8 pa wspiera natarcie 1 batalionu. Dywizjon rozwija się na SO w rejonie: PILCZ /8616/, KROSNOWICE KŁODZKIE, /wył./ PGR /8516/. Dowódca dywizjonu na SDO - wzg. 360,8 /8613/. Stan amunicji 0,25 jo;
- 3/8 pa - podręczny, rozwinięty na SO w rej. /wył./ JURANDÓW, /wył./ pkt. 356,7 /9119/, /wył./ pkt. 334,1 /9018/ obezwładnia pluton moździerzy nieprzyjaciela w rejonie /9111A/. Dowódca dywizjonu na SDO na wzgórzu 385,6 /9011/. Stan amunicji 0,3 jo.

2. Dotychczasowe straty w poddziałkach artylerii:

- 1/8 pa - jedna 122 mm haubica zniszczona;
- 2/8 pa - jedna 122 mm haubica zniszczona, jedna uszkodzona;
- 3/8 pa - jedna 152 mm haubica zniszczona;
- bh 6 pz - jedna 122 mm haubica zniszczona;
- bpanc 6 pz - jedna wyrzutnia zniszczona.

3. Straty w artylerii batalionowej:

- w 1 bp - jedna wyrzutnia PPK zniszczona;
- w 2 bp - jeden SPG-9 zniszczony;
- w 3 bp - jeden moździerz 120 mm zniszczony.

4. Do końca dnia pozostał w dyspozycji dowódcy PGA-6 jeden wylot śmigłowca rozpoznawczego.

5. Położenie drt i artylerii 8 DZ:

- a/. 8 drt od 23.00 2.03 zajmie rejon SS: PODZAMEK /9025/, /wył./ GÓRA PTASZNIK /8727/, /wył./ skrzyż. dróg /8424/, JASZKOWA GÓRNA.
- b/. DGA-8 - 8 dar i 4/5 PBAH zajmie SO w rejonie: pkt. 316,3 /8818/, /wył./ JASZKOWA DOLNA /8618BD/, /wył./ pkt. 295,7 /8817/.
- c/. 8 dappanc /bez 3 bappanc/ - OPpanc dywizji w marszu, zatrzymany czołem kolumny przy skrzyżowaniu dróg /9416D/.

OPRACOWAŁ:

mjr dr Czesław JARECKI

SPRAWDZIŁ:

plk dypl. Tadeusz RISS

Załącznik nr 1
do załozenia nr 1
do ówicz. 117/S-Art.

DOWÓDCA 8 pa

SZEF ARTYLERII 6 pz

ZARZĄDZENIE BOJOWE NR 05. SZTAB 8 DZ JASZÓWKA /9020/ 2.03 16.00
MAPA 1:50 000 wyd. 1961 r.

1. 8 drt jest w gotowości do zwalczania:
  - taktycznych środków napadu jądrowego nieprzyjaciela;
  - odwodów brygadowych i dywizyjnych nieprzyjaciela na kierunkach:
    - a/. BARDO, BROUMOV, MIEROSZÓW;
    - b/. POLANICA ZDRÓJ, KUDOWA ZDRÓJ, UPICE.
  - uderzeniami rakiet z głowicami kasetowymi SD 4 DPZmot.
2. DGA-8 - 8 dar i 4/5 FBAH w pasie natarcia 6 pz wykona następujące zadania:
  - zwalczą baterie artylerii nieprzyjaciela;
  - obezwładnia SD brygady;
  - w czasie APA obezwładnia jeden plutonowy punkt oporu;
  - jedną salwą dar wzbrania wykonania kontrataku przez odwód nieprzyjaciela.Rejon zastrzeżony dla DGA: /wył./ NIWA /9207/, /wył./ TWORÓW /9209/, /wył./ pkt. 392,2 /8908/, Leśniczówka WOLANY /9106/.
3. OPpanc dywizji działa na kierunku natarcia 7 pz.
4. Zadania artylerii 6 pz - zgodnie z decyzją dowódcy pułku.
Wzmocnienie 6 pz - bez zmian.
Przydział amunicji na 3.03:
  - 122 mm H - 1,8 jo
  - 152 mm H - 1,6 jo
  - 120 mm M - 1,2 jo
  - 85 mm A i SPG-9 - 0,8 jo
  - PPK - 1,5 joZapotrzebowanie na zapasy doraźne amunicji z podaniem miejsca i terminu dowozu przedstawić do 19.00 2.03.

5. Na 3.03 przydziela się do dyspozycji dowódcy PGA-6 sześć wy-
lotów śmigłowców rozpoznawczych.

Numeracja celów:

- środki napadu jądrowego od 220 do 250;
- inne cele od 251 do 300.

Komunikaty meteorologiczne będą przekazywane wg. dotychczasowych zasad co godzinę od 4.00 3.03.

Określanie nastaw do strzelania, sposób dowiązania topogeodezyjnego i organizacja rozpoznania zgodnie z decyzją dowódcy 8 pa.

Meldunki składać o:

- osiągnięciu gotowości do APA;
- rozpoczęciu i zakończeniu APA;
- wyjściu kontrataku nieprzyjaciela.

Sygnaly dowodzenia - dotychczasowe.

ZASTĘPCA SZEFA ARTYLERII 8 DZ

.....

SZEF ARTYLERII 8 DZ

.....

Załącznik nr 2
do założenia nr 1
do ćwicz. 117/S-Art

Zadanie bojowe 6 pz

1. Na rubieży STARY WIELISŁAW, SZALEJÓW GÓRNY, SUSZYNA, ŚCINAWKA GÓRNA przechodzą do obrony pododdziały 10 BPZmot /NZ/. Wykryto punkty oporu w rejonach: STARY WIELISŁAW, pkt. 373,8 /8812/, zach skraj SZALEJOWA GÓRNEGO; artylerię na SO w rejonie leśniczówki WOLANY /9106/. Ponadto stwierdzono ruch kolumny dział pancernych po drodze ŚCINAWKA ŚREDNIA, RADKÓW.
2. 8 DZ osłaniając lewe skrzydło armii od świtu 3.03 przełamuje obronę nieprzyjaciela na kierunku: SŁUPIEC, BROUMOV i KŁODZKO, KUDOWA ZDRÓJ, rozbija pozostałe siły 10 BPZmot i do końca dnia opanowuje rubież: BROUMOV, wył. KUDOWA ZDRÓJ, OLEŚNICE.
3. Na prawo 7 pz przełamuje obronę nieprzyjaciela na kierunku: BOŻKÓW, RADKÓW, rozbija pozostałe siły 103 bpzmot i opanowuje rubież: TBUMACZÓW /0301/, RADKÓW, po czym naciera w kierunku: OTCVICE /0497/, BROUMOV.
Na prawo sąsiada brak.
4. 6 pz z 8 pa i 3 bappanc z 8 dappanc przełamują obronę nieprzyjaciela na kierunku: KŁODZKO, DUSZNIKI ZDRÓJ, rozbić siły 101 bpzmot w rejonie: KAMIENIEC, POLANICA ZDRÓJ, STARY WIELISŁAW, opanować przejścia między GÓRAMI STOŁOWYMI i BYSTRZYCKIMI i wyjść na rubież: BATORÓW /9001/, SZCZYTNA /8802/, BOBROWNIKI NOWE /8502/.
Kierunek dalszego natarcia: SZCZYTNA, LEWIN KŁODZKI.
5. O 15.00 3.03 w rejonie wsch. KUDOWA ZDRÓJ, /wył./ G. PTASZNICA /8689/, zach. LEWINÓW KŁODZKI, DAŃCZÓW desantuje 2/5 pz z zadaniem do czasu podejścia sił głównych 6 pz utrzymać węzeł dróg między GÓRAMI STOŁOWYMI i ORLICKIMI, nie dopuścić do wyjścia odwodów nieprzyjaciela w rejon KOTLINY KŁODZKIEJ.

Wykonano w 4 egz
Egz nr 1-2 oprac. metod.
Egz nr 3-4 kł. j. 025
Wyl. mjr Janek
Druk 02 / 8.02.1980
Nr Ws. 681/Art.

KATEDRA TAKTYKI WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY TWriArt

~~TAJNE~~
Egz.nr....

cz.p.o. płk dr Jerzy NAROJCZYK

Dla nauczycieli akademickich
i słuchaczy I Kursu WRiArt.

Załącznik nr 2
do oprac. metod.

Mjr dr Czesław JARECKI

ĆWICZENIE SPECJALISTYCZNE NR 117/S-Art.

PLANOWANIE ARTYLERYJSKIEGO PRZYGÓTOWANIA I WSPARCIA ATAKU
ORAZ KIEROWANIE OGNIEM PGA

ZAŁOŻENIE NR 2

I

1. 8 DZ siłami dwóch pułków w pierwszym rzucie w godzinach rannych 3.03 przełamała obronę 10 BPZmot i do godz. 14.30 opanowała rubież: RADKÓW, DUSZNIKI ZDRÓJ. W wyniku wprowadzenia przez nieprzyjaciela odwodów korpusu /BPG/ natarcie dywizji słabnie, szczególnie na prawym skrzydle. W celu niedopuszczenia do dopływu odwodów nieprzyjaciela w rejon KOTLINY KŁODZKIEJ planuje się wysadzenie desantu taktycznego w składzie 2/5 pz o 15.00 3.03 w rej. wsch. KUDOWA ZDRÓJ, /wył./ G. PTASZNICA /8689/, zach. LEWINÓW KŁODZKI.
2. 6 pz po odparciu kontrataku nieprzyjaciela w sile około bpg z pl. samob. dział przeciwpancernych, głównymi siłami rozwijał natarcie w kierunku DUSZNIKI ZDRÓJ. Położenie elementów ugrupowania bojowego pułku na 14.30 - szkic.

II

1. Stan i położenie artylerii 6 pz na 14.30 3.03.
    - a/. bH 6 pz przydzielona do 1 bp na SO w rej. SOKOŁÓWKA. Stan amunicji 0,4 jo.
    - b/. OPpanc 6 pz brał udział w odparciu kontrataku nieprzyjaciela - odtwarza zdolność bojową w rej. SZCZYTNA. Stan amunicji 0,5 jo.
    - c/. Dowódca PGA-8 w trakcie zmiany SDO, które przewiduje się rozwinąć w rejonie pkt. 606,5 /8798/.
    - d/. 1/8 pa wyznaczony do wsparcia 1 bp:
      - 1 ba na SO w rej. zach. SZCZYTNA;
      - pozostałe baterie w trakcie zmiany SO, w marszu czołem przy pkt. 452,8 /8603/;
      - dowódca dywizjonu przy dowódcy 1 bp. Stan amunicji w 1 ba - 0,3 jo, w 2 i 3-ciej baterii pełne zapasy ruchome.
    - e/. 2/8 pa wspiera natarcie 2 bp ze SO w rejonie pkt. 512,1 /8903/, SZCZYTNA, staw /8804/. Dowódca dywizjonu na SDO przy dowódcy 2 bp w rej. płn. DUSZNIKI ZDRÓJ. Stan amunicji 0,35 jo.
    - f/. 3/8 pa - podręczny na SO w rejonie CHOCIESZÓW - zniszczone, /wył./ NIWA /9207/, szkoła /9305/. Dowódca dywizjonu przy dowódcy 8 pa. Stan amunicji pełne zapasy ruchome.
- Położenie elementów ugrupowania bojowego artylerii na 14.30 3.03 - szkic.

2. Straty w pododdziałach artylerii w dniu 3.03.

- a/ bH 6 pz - 1 haubica 122 mm zniszczona;
- b/ bappanc 8 dappanc - 2 armaty zniszczone;
- c/ bppanc 6 pz - 2 wyrzutnie zniszczone;
- d/ 1/2 pa - 1 haubica 122 mm zniszczona , 1 uszkodzona;
- e/ 2/2 pa 1 haubica 122 mm zniszczona;
- f/ w 1 i 2 bp zniszczone po 1 moździerz 12 mm;
- g/ w 3 bp zniszczony 1 granatnik SPG-9.

OPRACOWAŁ

SPRAWDZIŁ

mjr dr Czesław JARECKI

płk dypl. Tadeusz RISS

Załącznik: szkic położenia stron na 14.30 3.03.

Wzrostano w 4 egz.
Egz. nr 1-2 oprac. metod.
Egz. nr 3-4 bibl. gr. OZS
Wzrostano w 4 egz. Jarecki
Dnia 02.02.2001
nr ks. 082/Art

UŻYCIE ARTYLERII PODCZAS NATARCIA W GÓRACH

Podczas natarcia w górach można wykorzystywać wszystkie rodzaje artylerii. Jednak w terenie górzystym zadania bojowe mogą być realizowane najlepiej przez artylerię pułkową i dywizyjną wyposażoną w sprzęt umożliwiający manewr w trudnych warunkach drogowych. Szerokie zastosowanie znajdują również moździerze.

Doświadczenia II wojny światowej /szczególnie działania na Kaukazie i w Karpatach/ wskazują, że sukcesy w bojowym użyciu artylerii zależą głównie od doskonałej znajomości specyficznych warunków terenu prowadzonych działań bojowych i umiejętności rozwiązywania problemów użycia ognia artylerii przez dowódców i sztaby, a także od specjalnego przystosowania i wyposażenia oddziałów i pododdziałów artylerii. W terenie górskim niedostateczne studiowanie terenu przez oficerów artylerii może odbić się szczególnie dotkliwie na wynikach bojowego użycia artylerii. Niedocenianie warunków terenowych może znacznie zmniejszyć efektywność użycia artylerii, zwiększyć straty nacierających wojsk i znacznie obniżyć tempo natarcia.

Szczególnie ważny jest problem nie tylko znajomości specyficznych warunków działania, lecz wykorzystanie ich pozytywnych stron dla najbardziej efektywnego użycia podległych oddziałów / pododdziałów/artylerii. Bowiem należy pamiętać, że teren górski nie tylko utrudnia natarcie, ale stwarza również określone trudności nieprzyjacielowi w organizacji obrony.

Przykładowo, teren górzysty utrudnia lub wręcz uniemożliwia obrońcy przenoszenie ognia środków wsparcia z jednych celów na inne. Nieprzyjaciel będzie napotykał ogromne trudności przy realizacji manewru pododdziałami podczas przygotowania i wykonywania kontrataków. W wielu wypadkach obrońca nie może prowadzić ognia powierzchniowego. Bardzo utrudnione warunki wykonywania prac inżynierskich wymagają dużej ilości czasu na rozbudowę inżynierską rejonów obrony.

Góry są więc nie tylko groźną przeszkodą dla nacierających wojsk, lecz w szeregu wypadków również przeszkodą dla obrońcy. Przeszkody te należy dokładnie przestudiować i uwzględnić podczas organizacji działań bojowych artylerii.

Ważne znaczenie ma znajomość ogólnych zasad i specyfiki organizacji obrony w górach.

Obrona w górach organizowana jest z zasady na kierunkach najbardziej dostępnych dla nacierających wojsk. Główny wysiłek skupia się na utrzymaniu przejść, przełęczy, węzłów dróg i większych miejscowości. Podstawę obrony mogą stanowić punkty oporu rozbudowane pod względem inżynieryjnym, uzupełnione często trwałymi umocnieniami obronnymi /schronami bojowymi/. Na dogodnych naturalnych rubieżach mogą się znajdować również rejony umocnione i węzły oporu skrzydłami oparte o masywy górskie lub inne trudne do przejścia odcinki terenu. Szerokie zastosowanie mogą znaleźć również zapory minowe /w tej liczbie fugasy jądrowe/ szczególnie na kierunkach ważniejszych dróg, przełęczach i przejściach. Wymienione czynniki w znacznym stopniu wpływają na bojowe wykorzystanie artylerii w toku natarcia.

Jedną z charakterystycznych cech działania artylerii w górach jest konieczność częstszego prowadzenia artyleryjskiego przygotowania ataku, ponieważ wycofujący się nieprzyjaciół ma sprzyjające warunki do szybkiego umocnienia się na kolejnych rubieżach, których pokonanie przez nacierające wojska będzie wymagało znacznego zaangażowania artylerii.

Analizując doświadczenia bojowego zastosowania artylerii w Karpatach, marszałek Greczko podkreślał tę właściwość, wskazując, że dość często przeprowadzano APA, bowiem nieprzyjaciół w ciągu nocy skutecznie się umacniał na nowych rubieżach pośrednich. Natarcie wojsk w takich wypadkach rozpoczynało się od krótkiego przygotowania artyleryjskiego, co umożliwiało pododdziałom piechoty dalszy ruch do przodu.

Pomijając to, że specyficzne warunki górskie i cechy szczególne obrony w górach mają znaczny wpływ na charakter działań artylerii, podstawowe zasady jej bojowego wykorzystania są takie same jak w warunkach zwykłych.

Zasadami tymi są: zdecydowany manewr ogniem, pododdziałami i oddziałami w celu zmasowania artylerii na kierunku głównego uderzenia do wykonania najważniejszych zadań bojowych i najbardziej celowy podział i ugrupowanie; ścisłe współdziałanie artylerii z piechotą, pododdziałami czołgów, lotnictwem i ciągłość artyleryjskiego wsparcia nacierających wojsk; trwałe i ciągłe kierowanie ogniem i manewrem; zapewnienie dokładności i terminowości ognia.

Rozpatrzmy realizację tych ważnych zasad bojowego wykorzystania artylerii w szczególnych warunkach górzystych.

ZMASOWANIE ARTYLERII do przełamania obrony nieprzyjaciela jako najważniejsza zasada jej bojowego wykorzystania zachowuje swoje znaczenie również podczas natarcia w górach. Ograniczona ilość kierunków dostępnych do natarcia i dróg pozwala nieprzyjacielowi ześrodkować do ich utrzymania znaczne siły i środki, stwarzając na takich kierunkach silną i głęboko urzutowaną obronę. Tylko poprzez rozstrzygający manewr artylerii na kierunek głównego uderzenia można osiągnąć niezbędną przewagę nad nieprzyjacielem podczas przełamania jego obrony, jeżeli obejście ze względu na warunki terenowe jest niemożliwe.

Stąd też przełamanie obrony nieprzyjaciela będzie dość często realizowane podczas natarcia w górach. Organizacja bojowego użycia artylerii do przełamania obrony nieprzyjaciela w takich warunkach jest problemem złożonym. Ześrodkowanie dużych mas artylerii w pasie natarcia, rozmieszczenie jej na SO, odpowiedni podział i ugrupowanie to w warunkach górzystych zadanie niezwykle trudne, chociaż jak wskazują doświadczenia operacji karpacko-dukieleńskiej możliwe do realizacji. We wspomnianej operacji aż 82,2 % całej artylerii 38 A zostało ześrodkowane na kierunku głównego uderzenia, większa jej część w pasie natarcia 101 korpusu. Nasycenie artylerii osiągnęło liczbę 140 i więcej dział na 1 km frontu. Należy zaznaczyć, że manewr tak znacznej ilości artylerii wykonany był skrycie i zapewnił osiągnięcie zaskoczenia taktycznego.

Niewątpliwie, stopień zmasowania artylerii w każdym konkretnym wypadku będzie zależał od warunków sytuacji, głównie od zakresu zadań artylerii, a także konieczności wzmocnienia artylerią i moździerzami oddziałów obejścia i desantów, a przy przełamaniu rejonów umocnionych - także grup szturmowych oddziałów/.

Doświadczenia II wojny światowej wskazują, że w większości wypadków podczas natarcia w górach niezbędna ilość dział i moździerzy była znaczna i stąd często napotymano na trudności w wyborze SO dla artylerii którą przegrupowano na odcinek przełamania. Rozwiązanie tego problemu było możliwe poprzez urzutowanie artylerii w głąb, bardziej dokładne przestudiowanie terenu i wykorzystanie na SO odcinków terenu trudno dostępnych.

Wykorzystanie niedostępnych na pierwszy rzut oka wzgórz do rozmieszczenia artylerii, szczególnie armatniej, daje szereg istotnych zalet. Po pierwsze wiele zadań z takich SO może być wykonane ogniem na wprost, po drugie zwiększa się

głębokość rażenia obrony nieprzyjaciela, po trzecie rozmieszczenie artylerii w takich rejonach może stanowić pełne zaskoczenie dla nieprzyjaciela. Przykłady takich właśnie działań oddziałów i pododdziałów artylerii znane są z doświadczeń użycia artylerii w Karpatach. W październiku 1944 r stan osobowy 196 pułku artylerii wyposażonego w 76 mm armaty, w ciągu 11 godzin rozmieścił 21 dział z amunicją i 28 samochodami na wzgórzu o wysokości 1183 m n.p.m. przy pomocy lin, bloków i pasów. I to w warunkach gdy drogi były rozmyte deszczami i nieprzejezdne dla środków transportowych.

Przy planowaniu działań bojowych artylerii należy pamiętać, że manewr jest związany z zasady z dużymi trudnościami. We wszystkich wypadkach manewr wymaga znacznie większej ilości czasu i wysiłku niż w terenie równinnym. Dlatego podczas natarcia w górach powinien być wykonywany w ograniczonym zakresie, w szeregu wypadków manewr okazuje się niemożliwy.

Na manewr artylerii zasadniczy wpływ mają takie czynniki jak: rozdzielność i izolacja kierunków działań bojowych oddziałów a nawet pododdziałów, słabo rozwinięta sieć dróg, występowanie ukrytych podejść, drogi i serpentyny z małymi promieniami zakrętów, znaczna złożoność a często niemożliwość przegrupowania artylerii poza drogami; lawiny, osuwiska i zniszczenia dróg wywołane silnymi deszczami, opadami śniegu oraz celowo wykonane przez nieprzyjaciela; rozrzedzenie powietrza na wysokich szczytach; obniżona moc ciągników artyleryjskich i samochodów transportowych.

UGRUPOWANIE I PODZIAŁ ARTYLERII W GÓRACH z zasady tworzy się zawczasu z uwzględnieniem zadań przeznaczonych dla niej w czasie natarcia na całą głębokość. Uwarunkowane jest to trudnościami, a często niemożliwością zmiany podziału artylerii i manewru pododdziałów /oddziałów/ na inne kierunku w toku działań bojowych. z uwzględnieniem tych warunków szczególnych w sierpniu 1944 r podczas natarcia w Karpatach podstawowa masa artylerii 1 AGW i 38 A została skupiona w grupach wsparcia piechoty i w dywizyjnych grupach artylerii. Jak wspomina marszałek Moskalenko takie rozwiązanie zapewniło samodzielność działania pułków piechoty i dywizji, tak niezbędną podczas natarcia w terenie lesisto-górzystym. Ponieważ użycie czołgów przez nieprzyjaciela w górach będzie ograniczone występowaniem dróg, ilość odwodów przeciwpancernych może być mniejsza niż w terenie równinnym.

Przy tworzeniu zgrupowania artylerii konieczne jest bardziej dokładne niż w terenie równinnym uwzględnianie jakościowego składu artylerii. Konieczność jednoczesnego rażenia nieprzyjaciela na całą głębokość taktycznej strefy jego obrony, a także konieczność ogniowego wsparcia oddziałów obejścia zwiększa potrzeby w artylerii dalekonośnej. Zadanie zniszczenia trwałych urządzeń obronnych wymaga sprzętu z dużą siłą przebiccia pocisku a konieczność rażenia nieprzyjaciela i jego środków ogniowych na przeciwnościach, w wąwozach, kanionach - haubic i moździerzy. Do składu oddziałów obejścia i desantów należy wydzielać tylko sprzęt lekki lub specjalny - górski i moździerze, które mogą być użyte w terenie trudnodostępnym, nie do przebycia dla zwykłych środków transportu.

Oddziałom i pododdziałom działającym w górskich dolinach i na płaskowzgórzach, celowo jest przydzielać artylerię armatnią, a wojskom nacierającym na kierunkach ze znacznie zróżnicowaną rzeźbą terenu - w pierwszej kolejności artylerię haubiczną i moździerze. Przy tym, aby nie komplikować organizacji dowodzenia i zaopatrywania, szczególnie w amunicję, należy unikać naruszania zwartości organizacyjnej oddziałów. W zależności od konkretnych zadań powinna ona być zachowana na poziomie pułku /samodzielnego dywizjonu/.

ŚCISŁE WSPÓŁDZIAŁANIE ARTYLERII Z PODODZIAŁAMI OGÓLNOWOJSKOWYMI I CIĄGŁOŚĆ WSPARCIA NACIERAJĄCYCH WOJSK jest w warunkach górzystych problemem złożonym.

Do czasu rozpoczęcia natarcia współdziałanie osiąga się przez wspólną znajomość zadań i sposobów ich wykonania, niezawodną łączność, wspólne prowadzenie rekonesansów, wyznaczenie wspólnych dozorów, sygnałów, wspólnego kodowania map, sposobów wskazywania celów itd. W toku natarcia współdziałanie realizowane jest poprzez wspólne rozmieszczenie dowódców ogólnowojskowych i artyleryjskich i ich bezpośredni kontakt. Celowość takiego rozwiązania została sprawdzona w czasie II wojny światowej. Tylko przy wspólnym rozmieszczeniu dowódców ogólnowojskowych i artyleryjskich osiąga się sprawne wskazywanie celów, zapewnia się pełne wzajemne zrozumienie, dokładność i terminowość stawiania i wykonania zadań ogniowych przez artylerię.

W praktyce w realizacji tego zadania wynikają trudności spowodowane różnymi możliwościami pokonania terenu przez środki transportu znajdujące się w dyspozycji dowódców pododdziałów

artylerii, piechoty i czołgów. Szczególnie dotkliwy jest ten stan dla pododdziałów wyznaczonych do składu oddziałów obejścia.

Pododdziały ogólnowojskowe pierwszego rzutu podczas natarcia w górach, realizując obejście lub oskrzydlenie punktów oporu i oddzielnych wzgórz, mogą zawczasu odrywać się od sił głównych na znaczną odległość. Współdziałanie artylerii z takimi pododdziałami jest nie mniej złożone niż z oddziałami obejścia. Dlatego do rozpoczęcia natarcia należy je, podobnie jak oddziały obejścia, wzmocnić pododdziałami artylerii górskiej, ppk i moździerzy. Ogniowe wsparcie w takich wypadkach realizowane będzie zwykle przez wywołanie ognia ześrodkowanego pułkowych grup artylerii, a także artylerii podległej wyższym przełożonym.

W skład pododdziałów działających w oderwaniu od sił głównych i do oddziałów obejścia, we wszystkich wypadkach włącza się oficerów artylerii ze środkami rozpoznania i łączności do wywołania i poprawiania ognia grup artylerii.

Doświadczenia użycia artylerii w Karpatach wskazują, że tylko pułki górskich moździerzy jucznych, część artylerii pułkowej i pojedyncze baterie pułków przeciwpancernych mogły pokonać znaczne odcinki terenu poza drogami. Pozostała część artylerii pokonała Karpaty po drogach. Również we współczesnych warunkach, mimo jakościowo lepszych środków ciągu, zdecydowana część artylerii zmuszona będzie przemieszczać się głównie po drogach.

W związku z tym organizacja przesunięcia artylerii za ugrupowaniami bojowymi nacierających wojsk nabiera szczególnie ważnego znaczenia. Główny problem w realizacji tego zadania to właściwe zaplanowanie przesunięć artylerii i organizacja regulacji ruchu na drogach marszu z wyznaczeniem prawa pierwszeństwa pododdziałom artylerii przed pododdziałami /oddziałami/ innych rodzajów wojsk.

Ciągłość ogniowego rażenia nieprzyjaciela podczas natarcia w górach w znacznej mierze zależy od terminowego wyboru i przygotowania zawczasu stanowisk ogniowych. Jest to zadanie złożone - wymaga dużej ilości czasu i sprawnej pracy grup rozpoznawczych. Ich skład zależy od konkretnej sytuacji i jest z zasady większy niż w terenie równinnym. Wynika to z trudności wyboru stanowisk dogodnych do rozmieszczenia artylerii, trudności w przygotowaniu dróg dojazdowych i ze znacznie większego zakresu prac inżynierskich.

W celu realizacji zadań wyboru i przygotowania SO, AGR-y należy przemieszczać bezpośrednio za ugrupowaniem bojowym pierwsze-

go rzutu nacierających wojsk lub przerzucać w nowy rejon SO na śmigłowcach.

W górach w większym stopniu niż w terenie równinnym znajdują zastosowanie działa /czołgi, granatniki/ wyznaczone do strzelania na wprost. Działa i czołgi rozmieszczone na dominujących wzgórzach są w stanie ogniem na wprost zwalczać cele znajdujące się w odległości znacznie przekraczającej odległość strzału bezwzględnego. W ten sposób uzyskuje się znaczne oszczędności amunicji i usprawnia się współdziałanie z nacierającą piechotą i czołgami. Świadczą o tym doświadczenia bojowego użycia artylerii w Karpatach w czasie II wojny światowej, gdzie "do zniszczenia obserwowanych punktów ogniowych i zburzenia schronów bojowych na przednim skraju i w najbliższej głębokości obrony nieprzyjaciela szeroko stosowano ogień na wprost... "Iekiedy do strzelania na wprost wyznaczano 152 mm haubicoarmaty posiadające specjalne pociski przeciwbetonowe."

Ogień dział wyznaczonych do strzelania na wprost i ppk może być szeroko wykorzystany do burzenia urządzeń obronnych i niszczenia siły żywej i środków ogniowych na stokach gór zwróconych w stronę nacierających wojsk. Przy tym bardzo często możliwe jest poprawianie ognia przez ustalenie na wybuch /lej/, co znacznie podwyższa jego efektywność.

DOWODZENIE ARTYLERIA W GÓRACH charakteryzuje się częstym przechodzeniem w toku działań bojowych od dowodzenia scentralizowanego do zdecentralizowanego i odwrotnie, co wynika z konieczności częstego przeprowadzenia APA z kolejnym przechodzeniem do AWA i wsparcia natarcia podczas walki w głębi obrony na oddzielnych kierunkach. Podkreślając ten fakt, marszałek Greczko wspomina, że "w działaniach artylerii w Karpatach charakterystyczna była jej decentralizacja, która spowodowana była koniecznością zapewnienia efektywnego wsparcia ogniowego pułków i dywizji na oddzielnych kierunkach. To uwarunkowało następną cechę szczególną użycia artylerii: prowadzenie APA na różnych kierunkach wg. odrębnego planu i w różnym czasie^{x/}.

---

^{x/} Andrzej Greczko - "Przez Karpaty", wyd. MON

Scentralizowane dowodzenie artylerią będzie realizowane w pierwszej kolejności podczas przełamania rubieży obronnych i rejonów umocnionych, a także odparcia silnych kontrataków nieprzyjaciela. Organizacja scentralizowanego dowodzenia artylerią w górach wymaga większej ilości środków łączności ze względu na znaczne oddalenie poszczególnych elementów ugrupowania bojowego i konieczności w szeregu przypadków przwizywania pośrednich punktów retlanslacji. W celu zapewnienia trwałego dowodzenia artylerią należy także przewidywać łączność dublującą, bowiem w górach często mogą wystąpić długie przerwy w łączności radiowej i radioliniowej spowodowane burzami, zaburzeniami magnetycznymi, ulewnymi deszczami i silnymi opadami śniegu. Obok tego w terenie kamienistym może być znacznie częściej uszkodzana łączność przewodowa.

DUŻA DOKŁADNOŚĆ OGNIARZY podczas natarcia w górach może być osiągnięta w wyniku specjalnego przygotowania oficerów i całego stanu osobowego. Konieczność taka wynika stąd, że cele i poszczególne elementy ugrupowania bojowego pododdziałów artylerii, szczególnie SO i PC, zwykle rozmieszczone będą na wzgórzach, ciśnienie powietrza wraz z wysokością zmniejsza się, a donośność pocisków przy nie zmienionych pozostałych warunkach zwiększa się. Ponadto warunki meteorologiczne często zmieniają się gruntownie w krótkim okresie czasu, co skraca czas ważności komunikatów oraz zmniejsza ich zasięg i dokładność.

Ujemny wpływ na dokładność ognia ma także mała gęstość sieci geodezyjnej i błędy w umiejscowieniu punktów konturowych na mapach. Obniża to dokładność dowiązania topogeodezyjnego SO i określenia współrzędnych celów. Występują także różnice w pomiarach wykonywanych na mapie w porównaniu z faktycznymi odległościami w terenie. Do tego należy dodać, że ekranizujące oddziaływanie gór obniża dokładność pracy pododdziałów rozpoznania dźwiękowego, a urozmaicona rzeźba terenu ogranicza wykorzystanie środków rozpoznania radioelektronicznego.

Wymienione czynniki należy uwzględniać przy planowaniu i przygotowaniu ognia artylerii i w zależności od konkretnych warunków terenowych należy wybierać takie sposoby przygotowania ognia, wstrzeliwania i prowadzenia ognia skutecznego, które wykluczają lub zmniejszają ujemny wpływ tych czynników na dokładność ognia. W związku z tym w dogodnych warunkach i przy zastosowaniu najbardziej dokładnych sposobów przygotowania danych początkowych wykorzystuje się wszelkie możliwości do przeprowadzenia wstrzeli-

wania przed wykonaniem ognia skutecznego. Pozwala to wyeliminować przypadkowe błędy popełnione w trakcie przygotowania ognia.

W celu zmniejszenia wpływu gwałtownych zmian warunków meteorologicznych sondowanie atmosfery i określanie komunikatów meteorologicznych powinno być przeprowadzane częściej niż w warunkach normalnych. W szeregu przypadków przy znacznym zróżnicowaniu rzeźby terenu i nieustabilizowanej pogodzie dane meteorologiczne postępowania meteorologicznego dywizjonu są bardziej niezawodne i wiarygodne niż dane oddalonej znacznie od SO stacji meteorologicznej.

Ponieważ wpływ warunków górskich gwałtownie obniża efektywność przygotowania, jednym z podstawowych sposobów określania danych do strzelania /do OS/ w górach należy uznać przeniesienie ognia do wstrzelanego celu pomocniczego.

Do wznawiania nastaw przy przejściu do ognia skutecznego można stosować dane dział nawiązania.

Czyste, rozrzedzone powietrze w górach, możliwość wyboru punktów obserwacyjnych znacznie przewyższających otaczający teren i wielowarstwowe urzutowanie obrony w szeregu wypadków stwarza dogodne warunki obserwacji wyników ognia skutecznego w znacznych odległościach, co daje możliwość jego poprawiania. Tę możliwość należy szeroko wykorzystywać we wszystkich wypadkach, również w APA.

Przy organizacji i prowadzeniu ROZPOZNANIA ARTYLERYJSKIEGO również należy uwzględnić specyfikę warunków górskich a szczególnie to, że jego możliwości nie tylko nie zmniejszają się w porównaniu z terenem równinnym, lecz nawet wzrastają. Należy tylko zwiększyć liczbę PO, umiejętnie wykorzystać dominujące wzgórza i zbocza zwrócone w stronę nieprzyjaciela.

Rozpoznanie w górach ułatwione jest dlatego, że nieprzyjaciel posiada bardzo mało dogodnych odcinków terenu do rozmieszczenia punktów dowodzenia, SO artylerii, taktycznych środków napadu jądrowego, ześrodkowania odwodów i innych elementów ugrupowania bojowego. W związku z tym łatwiej jest określić rejony szczególnej uwagi, bowiem wynikają one z warunków terenowych. W zamian za to specyfika rzeźby terenu, odbicia fal radiowych i dźwiękowych, częste mgły i inne przyczyny mogą niespodziewanie i gwałtownie ograniczyć możliwości poszczególnych rodzajów rozpoznania, doprowadzić do błędów w określeniu współrzędnych celów. Dlatego w górach należy w szerokim zakresie stosować uzupełnianie jednego rodzaju rozpoznania innymi i zapewnić ściśle współdziałanie wszystkich rodzajów rozpoznania. Przykładowo, rozpoznanie dźwiękowe w górach często

jest utrudnione, a współrzędne celów mogą być określane ze znacznymi błędami, dlatego też należy je uzupełniać rozpoznaniem wzrokowym i radiolokacyjnym.

Z doświadczeń wynika, że rozpoznanie wzrokowe, przy umiejętnym rozmieszczeniu PO i wykorzystaniu nowoczesnych przyrządów daje bardzo dobre rezultaty. Rozmieszczenie PO urzutowanych wzwyż na dominujących wzgórzach, w pasach sąsiadów, a także ukierunkowanie obserwatorów na ściśle określone /z uwzględnieniem ukształtowania terenu/ rejony szczególnej uwagi pozwalają szybko i z wystarczającą dokładnością określić współrzędne celów na znaczną głębokość.

Bardzo ważne jest urzutowanie PO wzwyż, bowiem w górach często występują mgły warstwowe zasłaniające podnóża wzgórz lub ich wierzchołki. Organizacja dwubocznej obserwacji nie zawsze jest możliwa, stąd wzrasta znaczenie rozpoznania z jednego punktu obserwacyjnego z wykorzystaniem dalmierza.

Ukształtowanie gór w większości wypadków pozwala stosować śmigłowce do prowadzenia rozpoznania. Wykorzystując wąwozy, wąskie doliny, wzgórz~~a~~ zasłaniające przed obserwacją nieprzyjaciela, śmigłowce mogą skrycie zbliżyć się do przedniego skraju i prowadzić rozpoznanie z bliższych odległości, niż zwykle, a stosownie do tego z większą dokładnością.

Z powyższych rozważań wynika, że góry nie stanowią nieprzebytej przeszkody pod warunkiem, że stan osobowy pododdziałów /oddziałów/ oraz dowódcy i sztaby są właściwie przygotowani do działania w warunkach górskich, potrafią wykorzystać sprzyjające warunki terenu górskiego i ograniczyć do minimum czynniki mające negatywny wpływ na wykonanie zadań bojowych przez artylerię.

Wykonano w 2 egz.

Egz. nr 1-2 bibl. gł. OZS

Wyk. mjr Jarecki

Druk. CzJ, dn.8.02.1980 r.

nr ks o80/Art.

BIBLIOTEKA NAUKOWA PANI WY
Instytut Historii i Etnologii
ul. Ordona 1

04-1587

1 mepe
2 srbice

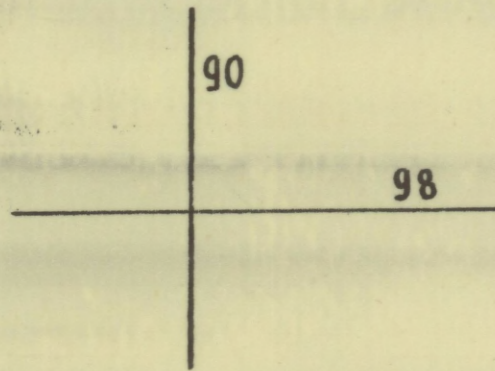
POŁOŻENIE WOJSK WŁASNYCH I WIADOMOŚCI O NIEPRZYJACIELU O 14.30 3.3

598/034/4

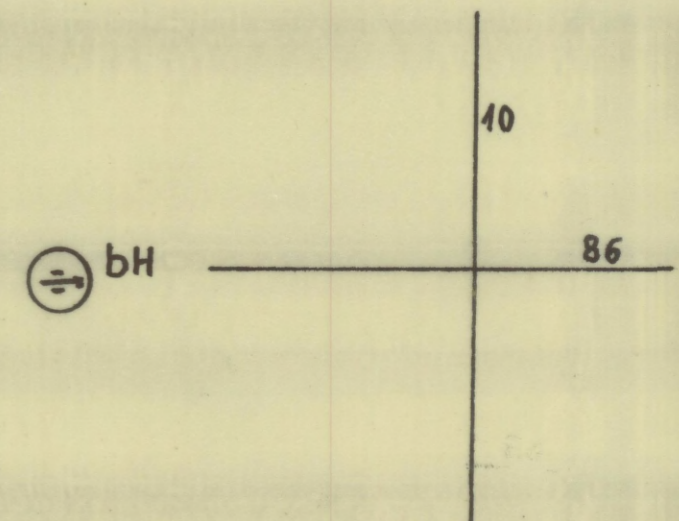
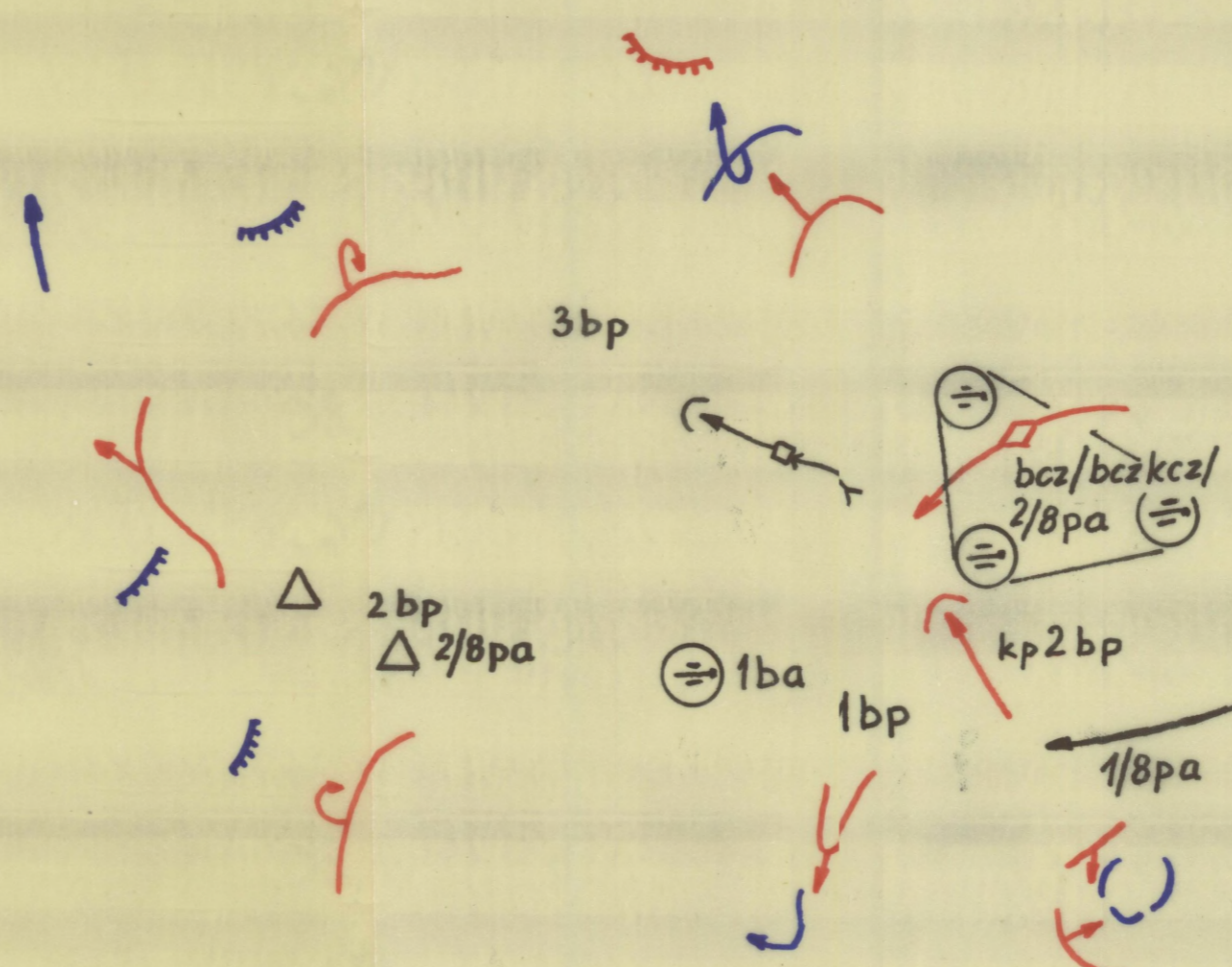
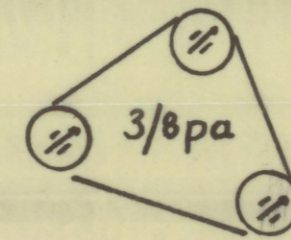
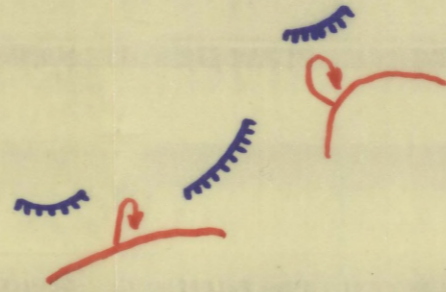
Załącznik nr.2 do zat.nr2 ćw 117/S-Art

~~TAJNE~~

Egz. nr.1

Biblioteka
 041287
 187287

Wykonano w 4 egz.

Egz. nr. 1-2 oprac. metod

Egz. nr. 3-4 BGf OZS

Opracował: mjr. JARECKI

Kreślił: st. szer. A.A

Nr 085/Art.

POŁOŻENIE WOJSK WŁASNYCH I WIADOMOŚCI O NIEPRZYJACIELU O 15.30 2.3

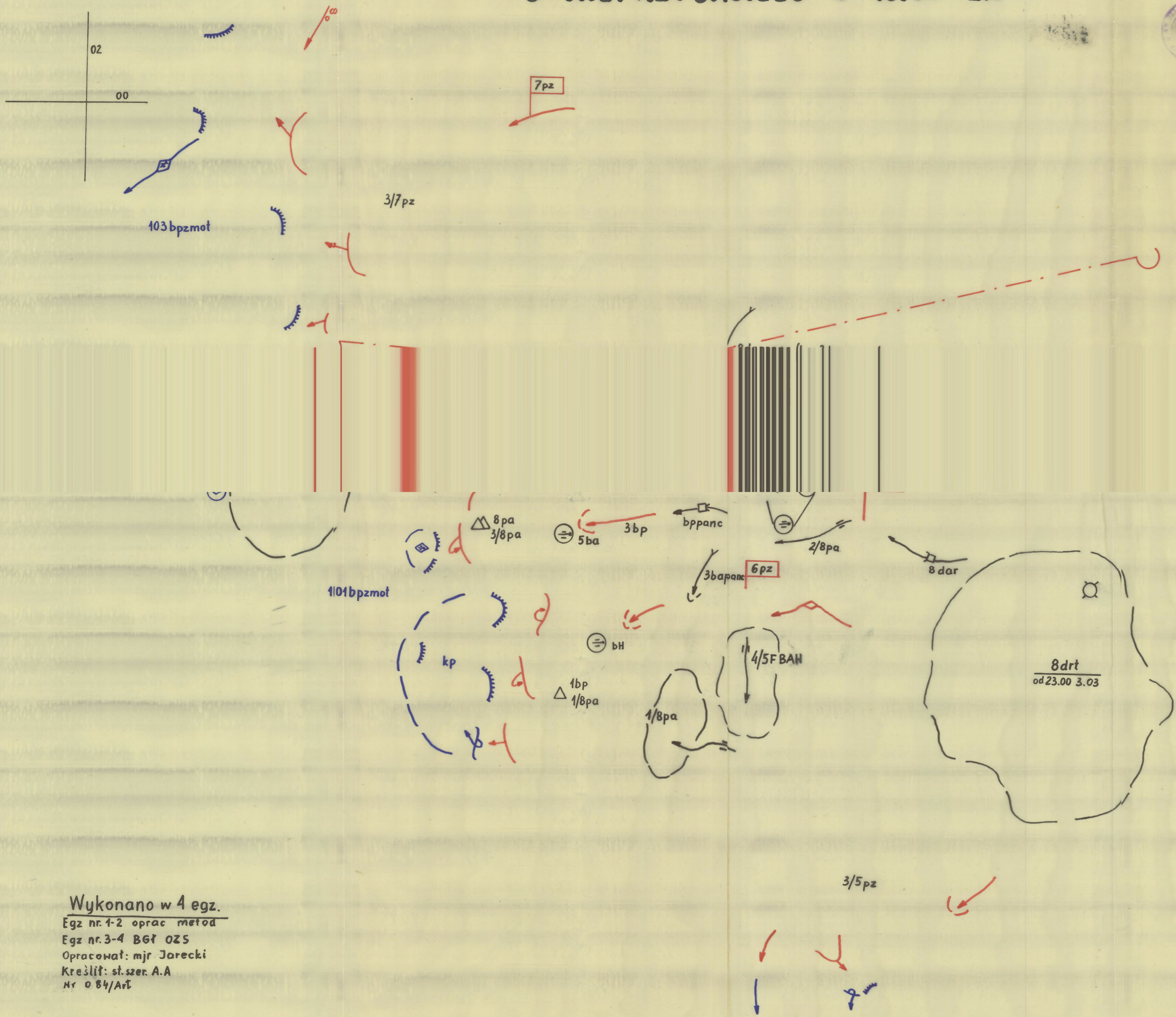
Załącznik nr.3 do załącznika nr.1 c.w. 117/5-A

~~TAJNE~~
Egz nr. 1

W OBA AWIZYJACH PRZYJACIELI
dotychczas walczyli nieost. powodzenia

~~18210~~

Wykonano w 4 egz.
Egz nr. 1-2 oprac. metod
Egz nr. 3-4 B61 OZS
Opracował: mjr Jarecki
Kreślił: st. szer. A.A
Nr 0 84/ArI

598/035/2

